

Markovo evangelium

Struktura literárního díla

První část: uzdravování a kázání v Galileji, neporozumění, spory, střety se zlem

- * Jan Křtitel, první den spory v Kafarnaum (Mk 1,1–3,6)
- * Vyvolení Dvanácti, nedorozumění s příbuznými (Mk 3,7 –6,6)
- * Rozeslání Dvanácti, nasycení 5000, chození po vodě, spory, nasycení 4000, neporozumění (Mk 6,7 –8,26)

Struktura literárního díla

Druhá část: předpověď utrpení, smrt v Jeruzalémě, vzkříšení

- * Trojí předpověď utrpení, Petrovo vyznání, proměnění na hoře, učení (Mk 8,27 –10,52)

- * Působení v Jeruzalémě (Mk 11 –13)

- * Pomazání, poslední večeře, utrpení, ukřižování, pohřeb, prázdný hrob

Závěry (viz níže)

Dle tradice autorem Mk Jan Marek

Papias z Hierapole (cca 130): „Presbyter [Jan] také říkal: ‚Marek se stal Petrovým tlumočnickem (ἑρμηνευτής). Pečlivě zapsal všechno, co si zapamatoval z Pánových výroků a skutků,‘ ovšem nikoli v patřičném pořadí. Však je také neslyšel přímo od Pána: nebyl jeho následovníkem, ale později Petrovým. Petr se při své výuce řídil tím, co posluchači v danou chvíli potřebovali slyšet – nešlo mu o to, aby zachoval chronologické pořadí Pánových výroků. Od Marka tedy nebylo žádnou chybou, že věci napsal v takovém [sledu], jak si v paměti vybavil. Snažil se jen o to, aby nevynechal nic z toho, co [od Petra] slyšel, a aby nic nepodal zkresleně“ (in: Eusebios, *Hist. eccl.* III,39,15).

Dle tradice autorem Mk Jan Marek

Irenej z Lyonu (cca 180): „Když Petr a Pavel v Římě hlásali evangelium a zakládali církev, dal Matouš Židům evangelium k dispozici v písemné formě a v jejich vlastním jazyce. Po Pavlově a Petrově smrti také Petrův učedník a tlumočník Marek nám písemně předal Petrova kázání. Pak Lukáš, následovník Pavlův, zapsal do knihy evangelium, jak je hlásal Pavel. A potom sám Pánův učedník Jan, který spočinul na Pánových prsou (J 13,25), vydal evangelium, když pobýval v asijském Efezu“ (*Adv. haer.* III,1,1).

Obdobně **Tertulián**, *Adv. Marc.* IV,5,3.

Dle tradice autorem Mk Jan Marek

Klement Alexandrijský (cca 190): „Evangelia, která obsahují rodokmen, byla prý napsána napřed. Markovo evangelium mělo následující Boží řízení: Když Petr v Římě otevřeně hlásal slovo [Boží], a v Duchu vykládal evangelium, velké množství jeho posluchačů prosilo Marka, aby jako ten, kdo Petra již delší dobu následuje a má v paměti, co říká, jeho slova zapsal. On to učinil a evangelium předal těm, kdo ho o to prosili. Když se o tom dozvěděl Petr, ani mu v tom svými napomenutími nebránil, ani ho k tomu nepobízel. Naposled napsal Jan, na naléhání svých přátel a nesen Duchem, duchovní evangelium, neboť si byl vědom, že věci tělesné byly již v [ostatních] evangeliích objasněny“ (*Hypot.*, zl. 8, in: Eusebios, *Hist. eccl.* VI,14,5–7, přel. Jana Plátová).

Jan Marek v NZ listech

1P 5,13: „Pozdravuje vás ... Marek, můj syn.“

Fm 23–24: „Pozdravuje tě ... Marek...“

Ko 4,10: „Pozdravuje vás Barnabášův bratranec Marek...“

2Tm 4,11: „Je se mnou jen Lukáš. Vezmi s sebou Marka, výborně mi poslouží.“

Jan Marek v NZ Skutcích

Sk 12,12: Petr vyvedený andělem z vězení jde do domu Marie, matky Jana zvaného Marek, kde byli shromážděni jeho přátelé.

Sk 12,25 (ČEP): „Když Barnabáš a Saul splnili své poslání, vrátili se z Jeruzaléma do Antiochie a vzali s sebou Jana zvaného Marek.“

Sk 13,5 (ČEP): „Když (Pavel/Saul a Barnabáš) dopluli do Salaminy, zvěstovali tu slovo Boží v židovských synagógách. Měli s sebou i Jana jako pomocníka.“

Sk 13,13 (ČEP): „Z Páfu se Pavel se svými průvodci plavil do Perge v Pamfylii. Ale Jan se od nich oddělil a vrátil se do Jeruzaléma.“

Sk 15,37–40 (ČEP): „Barnabáš chtěl s sebou vzít také Jana Marka. Pavel však nepokládal za správné vzít ho s sebou, poněvadž je opustil v Pamfylii a v práci s nimi nepokračoval. Vznikla z toho taková neshoda, že se spolu rozešli: Barnabáš vzal s sebou Marka a plavil se na Kypr, Pavel si vybral za spolupracovníka Silase.“

Co lze říct o autorovi Mk?

- Zřejmě jediný autor (Mk 1,1–16,8) + kratší/delší závěr
- Jednoduchá řečtina se semitskými rysy
- Nejvíce aramejských výrazů v NZ (Mk 3,17: βοανηργές; 5,41: ταλιθα κουμ; 7,34: εφφαθα; 14,36: αββα; 15,34: ελωι ελωι λεμα σαβαχθανι).
- Užívá i latinismy (Mk 5,9: λεγιών, 6,27: σπεκουλάτωρ; 12,14: κῆνσος; 12,15: δηνάριον; 12,42: κοδράντης; 15,16: πραιτώριον)

Co lze říct o autorovi Mk?

- Nebyl přímým svědkem popisovaných událostí
- Umí aramejsky, aram. výrazy pro své čtenáře překládá
- Hodnota řeckých mincí vysvětlena podle římské (Mk 12,42)
- Nepřesná geografie Palestiny (Mk 5,1; 7,31; 11,1)
- Nepřesný popis židovských zvyků (Mk 7,3)
- Adresáti: nežidovská komunita zakoušející utrpení (západ říše? Řím za Nerona?)

Závěry MK v rkp

, B a další: **Bez závěru**. (Text končí Mk 15,8: „... Nikomu nic neřekly, protože se bály.“)

A, C, D a mnoho dalších: **delší závěr** (Mk 15,9–20)

Některé rkp: **krátký závěr** nebo **krátký + delší závěr**

W (032): pouze **delší závěr**, **v. 14 rozšířen**

Závěry Mk:

Delší, tzv. kanonický závěr: Mk 15,9–20.

Krátký závěr (přel. Ladislav Tichý): „Všechno, co jim bylo přikázáno, oznámily neprodleně těm, kteří byli s Petrem. Potom sám Ježíš rozeslal jejich prostřednictvím od východu až na západ posvátnou a nehynoucí zvěst věčné spásy. Amen.

Mk 16,14 rozšíření (přel. Ladislav Tichý): A oni se omlouvali takto: tento věk nezákonnosti a nevěry je pod satanem, který nedovoluje, aby co je nečisté od duchů, chápalo Boží pravdu a sílu. Proto zjev už svou spravedlnost! Oni to řekli Kristu a Kristus jim odvětil: Hranice let satanovy vlády je naplněna. Ale blíží se jiné hrozná věc. Za ty, kteří zhřešili, jsem byl vydán na smrt, aby se obrátili k pravdě a už nehřešili, aby zdědili duchovní a nepomíjející slávu spravedlnosti v nebi.